

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 6 / 2000

Forumul Mondial asupra Democrației

Primul Forum Mondial asupra Democrației, organizat de Freedom House (SUA) și Fundația Batory (Polonia) a avut loc la Varșovia în perioada 25-27 iunie 2000. Cu cei peste 200 de participanți, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale din aproape 70 de țări, Forumul și-a propus să dezbată problematica și situația actuală a democrației în diferite state ale lumii, precum și rolul de a transmite vocea societății civile unei întruniri ministeriale cu care s-a organizat în paralel, în aceeași perioadă și tot la Varșovia, intitulat *Comunitatea democrațiilor*.

Forumul a avut în program intervenții și prelegeri susținute, printre alții, de Madeleine Albright, secretar de stat al SUA, Kofi Annan, secretar general al ONU, Jerzy Buzek, primul ministru al Poloniei, Francis Fukuyama, politolog, Bronislaw Geremek, ministrul afacerilor externe din Polonia, Jose Ramos-Horta, laureat al Premiului Nobel pentru Pace din 1996, Michel Rocard, fost prim-ministru al Franței, Irena Lasota, președinta Institutului pentru Democrație în Estul Europei, Adam Michnik, fost lider al mișcării Solidaritatea din Polonia, redactor șef al Gazetei Wyboreza, George Soros, președintele Institutului pentru o Societate Deschisă, Alejandro Toledo, președintele principalului partid de opoziție din Peru.

La finalul conferinței au fost adoptate două declarații.

Din partea LPE a participat Haller István.

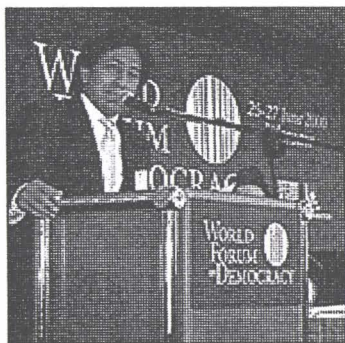
25-27 June 2000
Warsaw

WORLD
FORUM
ON
DEMOCRACY

O conferință care întrunește un număr impresionant de participanți, 200 de persoane, nu se poate compara cu seminariile obișnuite la care cei prezenți (20-50 de persoane) se pot bucura într-adevăr de o participare activă. Este mai degrabă asemănător unui spectacol, cu actori și public. Dacă rămânem la această analogie, Forumul Mondial asupra Democrației a avut actori de excepție. Nu se poate reda în câteva cuvinte spre exemplu atmosfera unei dezbateri moderate de Kis János, profesor de filosofie din Ungaria, ai cărei protagoniști au fost Raúl Alfonsín, fostul președinte al Argentinei, Jusuf Wanandi, membrul

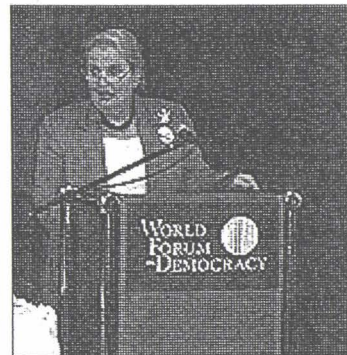
Centrului pentru Studii Internaționale și Strategice din Indonezia, dar mai ales Adam Michnik, cunoscut opozant al regimului comunist din Polonia, pe tema *Democrațiile în contextul trecutului autoritar*. Nevoia, posibilitățile, limitele reconcilierii dintre beneficiarii și victimele totalitarismului — iată o temă care,

pusă pe tapet de un personaj condamnat la ani grei de pușcărie, într-un mod subiectiv, dar — poate surprinzător — în favoarea reconcilierii, a lăsat urme adânci în public. Public care, în pauze, formînd grupuri mai mici, a transformat aceste repausuri de recreere în veritabile seminarii, cu dispute vii, pro și contra.

Prin urmare, întreaga conferință s-a desfășurat la trei nivele. La primul nivel, în spatele conferinței, un grup pregătea declarațiile oficiale ale Forumului, care, după dezbaterile și finalizarea lor de către participanții la Forum (avînd în vedere marea diversitate a participanților, cele două declarații adoptate au suferit modificări majore în urma acestor dezbateri, pierzînd și unele aspecte esențiale), au fost transmise întrunirii ministeriale. La al doilea nivel se desfășura „spectacolul” oferit pe teme ca *Drepturile omului și dreptul la democrație în relații internaționale, Globalizare și democrație, Partidele politice: catalizatori sau obstacole în reforma democratică, Deschiderea societăților închise, Suveranitatea națională, intervenția umanitară și democrația, Democrația și corupția, Cultura și democrația, De la democrația limitată la democrația totală, Democrație, libertate și dezvoltare, Federalism, societate multiethnică și democrație*. La nivelul trei, dată fiind capacitatea de auto-organizare a participanților, au avut loc seminarii, dezbateri, mese rotunde ad-hoc. Astfel conferința, prin complexitatea sa, a satisfăcut în mare măsură așteptările participanților, oferind un bun prilej atât pentru cunoașterea tendințelor politice actuale, cît și pentru schimbul de idei.

(H. I.)

IN MEMORIAM

RUDI WILDENMANN

La sfârșitul anului 1992 Liga Pro Europa în colaborare cu International Helsinki Federation for Human Rights, Comitetul Helsinki Român și Fundația Heinrich Böll din Germania a organizat un seminar internațional, intitulat „*Înțelegere • Conviețuire • Interculturalitate*”. Cu această ocazie, unul dintre reprezentanții Fundației Heinrich Böll a lansat ideea creării Centrului Intercultural în cadrul Ligii PRO EUROPA, menit să înlesnească comunicarea și dialogul între comunitățile culturale, etnice și confesionale din România, să ocrotească alteritatea și diversitatea, să contribuie la prevenirea conflictelor, să semnaleze și să analizeze fenomenele de intoleranță și exclusivism. Această inițiativă s-a materializat în 1993.

În cei șapte ani de activitate, Centrul Intercultural a organizat sute de activități, de la forumuri interculturale și dezbateri, la manifestări culturale și sportive, studii și cercetări, programe ecologice și de tineret, activități editoriale etc., grație susținerii financiare a Fundației Heinrich Böll, iar beneficiarii acestora au fost cetățenii Tîrgu-Mureșului și ai țării.

RUDI WILDENMANN a fost cel care, în calitate de coordonator de program al Fundației Heinrich Böll, a militat cu perseverență și modestie pentru transformarea acestui proiect ambițios — alături de alte proiecte ale asociațiilor Rhododendron și TER — într-un program concret. Drept recunoștință, la data de 22 iunie 2000, municipalitatea Tîrgu-Mureșului i-a oferit titlul PRO URBE. Un titlu care nu a putut fi ridicat de cel căruia orașul i-a mulțumit în acest mod activitatea plină de dăruire.

La 11 iunie 2000 Rudi Wildenmann s-a stins din viață.
Odihnească-se în pace!

Consiliul de Coordonare al Ligii PRO EUROPA

CALENDAR

4-5 iunie — *Monitorizarea alegerilor locale, turul I.*

9-11 iunie — *Întîlnirea națională a beneficiarilor proiectelor interculturale finanțate de Fundația Regele Baudoin, organizat la Predeal. Din partea LPE — în calitate de organizație parteneră în programul de implementare a proiectelor — a participat Laura ARDELEAN.*

18-19 iunie — *Monitorizarea alegerilor locale, turul II.*

19 iunie — *Întîlnire cu delegația Comitetului Consultativ al Consiliului Europei pentru a prezenta modul de implementare în Romania a Conventiei-Cadru cu privire la protecția minorităților naționale. Din partea LPE a participat HALLER István.*

23 iunie — *Rolul organizațiilor neguvernamentale în societatea din România, curs pentru Școala liderilor romi, susținut de HALLER István.*

24-27 iunie — *Întîlnirea regională a beneficiarilor proiectelor interculturale finanțate de Fundația Regele Baudouin, organizat la Dubrovnik (Croatia). Din partea LPE a participat Laura ARDELEAN.*

25-27 iunie — *Forum Mondial asupra Democrației, organizat de Freedom House (SUA) și Fundația Batory (Polonia) la Varșovia. Din partea LPE a participat HALLER István.*

NAPTÁR

június 4-5 — *A helyhatósági választások első fordulójának megfigyelése.*

június 9-11 — *A Baudoin Király Alapítvány által támogatott, interkulturális programokat megvalósító szervezetek predeali országos találkozója. A PEL részéről — mint társszervezet a projektek gyakorlati megvalósításának programjában — Laura ARDELEAN vett részt.*

június 18-19 — *A helyhatósági választások második fordulójának megfigyelése.*

június 19 — *Találkozó az Európa Tanács Konzultációs Bizottságával, melynek célja a Nemzeti kisebbségek védelmére vonatkozó keretegyezmény romániai alkalmazásának ismertetése volt. A PEL részéről HALLER István vett részt.*

június 23 — *A nemkormányzati szervezetek szerepe a román társadalomban, HALLER István előadása a Roma vezetők iskolája számára.*

június 24-27 — *A Baudouin Király Alapítvány által támogatott, interkulturális programokat megvalósító szervezetek dubrovnikai (Horvátország) regionális találkozója. A PEL részéről Laura ARDELEAN vett részt.*

június 25-27 — *Világtalálkozó a Demoráciáról a Freedom House (Egyesült Államok) és a Batory Alapítvány (Lengyelország) szervezésében, Varsóban. A PEL részéről HALLER István vett részt.*

Lupta pentru scaunul de primar

Alegerile locale, 2000

În primul rînd trebuie clarificat dacă noțiunea de „luptă”, în circumstanțele unor alegeri democratice, libere este corectă sau nu. Conform **Dicționarului explicativ al limbii române**, lupta este „1. *încăierare, bătaie între două (sau mai multe) persoane (de obicei fără folosirea armelor), care caută să se învingă una pe alta (sau unele pe altele) [...]; 2. ciocnire armată între două forțe inamice [...]; 3. străduința depusă de cineva pentru a învinge o greutate, o nevoie sau pentru a se apăra; 4. străduința depusă de cineva pentru a combate o idee, o concepție, o deprindere*”. După cum se vede, campania electorală are ceva din noțiunea luptei, dar într-o societate ideală (utopică?) ea nu ar putea fi folosită în sensul în care apare în titlu.

În al doilea rînd, oare primul scop al alegerilor locale este obținerea postului de primar? Primarul are funcția de a pune în aplicație deciziile consiliului local, de a îndeplini funcția de director în cadrul Primăriei. Astfel soarta urbei se află nu în mîna unui primar, ci a unui grup de consilieri. De ce s-ar da lupta, primordial, pentru postul de primar?

Această întroducere este, evident, ușor fariseică. Ea nu dorește altceva decît să accentueze definiția reală a alegerilor locale din România, 2000: da, ele au fost o luptă pentru scaunul de primar. Obținerea postului de manager al orașului este considerată dovada cîștigării alegerilor, similar cu arborarea drapelului la cîștigarea unui război. Deși un Gheorghe Funar în Cluj, Traian Băsescu în București sau Dorin Florea în Tîrgu-Mureș nu se bucură de sprijin majoritar din partea consilierilor (sau a primarilor de sector în cazul Capitalei), ei și partidele care i-au susținut au trăit evenimentul ca pe o victorie prețioasă.

Alegătorii au fost atrași de personalități, fără să fie atrași în egală măsură și de forțele politice din spatele lor (rămîne o temă deschisă în ce măsură au adus totuși aceste personalități carismatice voturi și partidelor care le-au sprijinit; dacă, spre exemplu, CDR ar fi obținut 3 locuri de consilieri locali în Tîrgu-Mureș fără candidatura lui Dorin Florea pentru postul de primar). Astfel, în multe dintre marile orașe se va isca o luptă (încăierare?)

bătaie?) între consiliu (organ de decizie) și primar (organ de execuție). Rezultatul poate fi benefic societății: lupta transformată într-o străduință — din dorința de a dovedi „cine e mai bun” — dusă pentru a învinge greutățile cu care se confruntă comunitățile, ar aduce doar satisfacții. Dar din păcate rezultatul poate fi și negativ. Lupta autocrației (exprimată prin cea a primarului) cu democrația (exprimată prin cea a consiliului) poate îmbrăca diverse forme, de la acuzații interminabile pînă la obstrucționări reciproce. Unele dintre personajele principale sînt garanțiile acestui din urmă scenariu (să ne gîndim doar la antecedentele primarului de Cluj).

Rezultatele alegerilor locale nu au adus prea multe surprize. Era evident că partidele din arcul guvernamental vor pierde teren. Întrebarea era: cît teren? Rezultatele au oferit răspunsul: nesperat de mult pentru opoziție, exasperant de mult pentru coaliție.

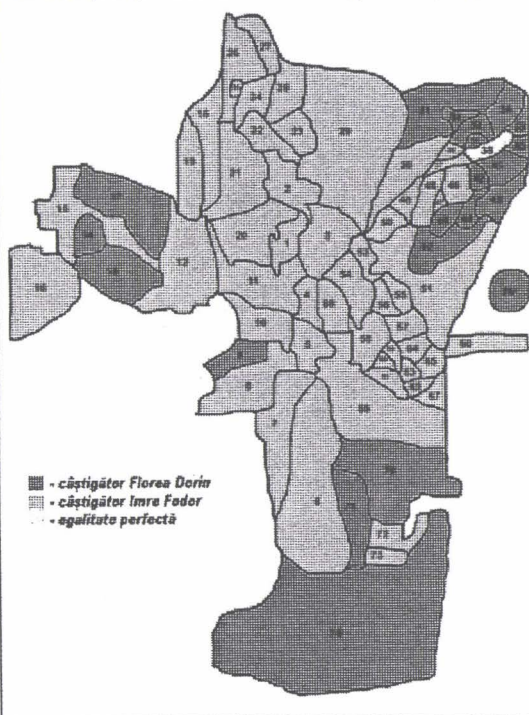
Una din puținele surprize s-a produs la Tîrgu-Mureș. În primul rînd: nu se mai aflau față-n față, cu șanse apoximativ egale candidații UDMR și PUNR (cum s-a întîmplat în toate alegerile locale anterioare post-decembriste, trei la număr), ci ale UDMR și CDR. În al doilea rînd: în ciuda sloganului electoral („noi sîntem peste 50%”) al UDMR, bazat pe date statistice ale populației municipiului, ca primar a fost ales Dorin Florea — candidatul care s-a dovedit a fi mai promițător, mai energic, mai apropiat de așteptările cetățenilor, și nu Fodor Imre, fostul primar. Iată dovada falsității imaginii unui electorat maghiar care votează ca și cum ar fi „teleghidat”! Acuzațiile adversarilor au adormit (narcotizat?) responsabilii pentru campania electorală a candidatului UDMR care au crezut că, fără efort, majoritatea etnică se va transpune în majoritate politică.

Dacă nu în categoria surprizelor ci doar a ciudățeniilor, merită menționate și coalițiile

electorale și post-electorale — exprimate sau tacite — de tipul CDR-PUNR-PRM (pentru alegerea primarului Tîrgu-Mureșului în turul doi) sau UDMR-PDSR (pentru alegerea președintelui Consiliului Județean Mureș). Astfel de coaliții bizare s-au format și în alte zone, nu numai în Mureș, dovedind punerea intereselor locale în mod pragmatic în primul plan, în detrimentul fidelității față de propria ideologie politică. Dacă aceste coaliții vor reprezenta un sîmbure pentru normalizarea relațiilor politice — dovedind posibilitatea realizării unei coaliții mai largi după alegerile parlamentare, prin care nu se diminuează șansele de integrare euro-atlantică a României (cum s-ar întîmpla în cazul unui guvern format în exclusivitate din actuala opoziție) —, sau din contră, sînt semne nefaste ale „prostituției” politice avînd ca singur interes deținerea puterii, rămîne de văzut. Orice anticipație, în situația unei campanii electorale susținute și neîntrerupte încă din noiembrie 1996 care să scoată în evidență doar discordanțele nu și comunitatea intereselor, ar fi hazardată.

HALLER István

Tîrgu-Mureș – alegerile locale din iunie 2000
Rezultatele pe secții de votare în turul 1 din 4 iunie, pentru funcția de primar

Monitorizarea alegerilor locale, iunie 2000

Liga PRO EUROPA a monitorizat alegerile locale prin observatori voluntari — 56 în primul tur de scrutin, 80 în cel de-al doilea. Observatorii — instruiți, avînd la îndemînă totodată îndrumări scrise și extrase din legislație — au avut sarcina de a urmări desfășurarea alegerilor de la închiderea urnelor (ora 5 dimineața) pînă la terminarea numărării voturilor și completarea rapoartelor conținînd rezultatele în secțiile de votare (aproximativ ora 5 dimineața, a doua zi). În cazul în care au constatat nereguli, au cerut președinților secțiilor de votare eliminarea acestora. Au anunțat LPE asupra neregulilor constatate doar în situația în care președinții au refuzat să ia măsuri sau aceste nereguli ar fi putut să afecteze corectitudinea alegerilor.

Primul lucru remarcat a fost slaba pregătire a președinților secțiilor de votare. Puși să coordoneze activitatea secțiilor de votare, să fie garantul unor alegeri libere, mulți dintre președinți nu cunoșteau, mai ales în primul tur, Legea alegerilor locale. Cele mai multe probleme s-au ridicat în jurul urnelor mobile. La alegerile anterioare ajungea dacă o rudă, un vecin, o cunoștință solicita verbal urna mobilă pentru o persoană bolnavă sau în vîrstă, incapabilă de a se deplasa la secția de votare. În dimineața zilei de 4 iunie au sosit o serie de sesizări din partea observatorilor, arătînd că președinții leagă trimiterea urnei mobile de o cerere scrisă în acest sens de solicitant. Biroul Electoral Județean a clarificat problema: legea nu prevede existența cererii scrise. Similar, președinții nu cunoșteau o modificare în legislație, care

acordă drept de vot în localitatea de reședință a persoanelor care au viză de flotant de mai mult de 3 luni (legea anterioară prevedea 6 luni).

În unele secții, președinții se simțeau jenați de activitatea observatorilor, încercînd să o limiteze prin interzicerea însoțirii urnei mobile sau a participării la numărătoarea voturilor.

Au avut loc și altfel de evenimente, legate de lipsa de vigilență a comisiei electorale (și a observatorilor). Astfel, la unele secții au dispărut stampile de vot. Tot în contul oboselii pot fi puse și greșelile de adunare în completarea rapoartelor conținînd rezultatele voturilor.

Dacă în primul tur de scrutin, cu mici excepții, alegerile s-au desfășurat calm și normal, monitorizarea lor fiind relativ simplă, în al doilea tur, datorită înăspririi luptei electorale, focalizată în jurul a două personalități, au apărut complicații. În primul rînd circulau o serie de zvonuri legate de mari fraude. La LPE au fost înregistrate zeci de telefoane cu aceste zvonuri — venite nu din partea observatorilor, ci a cetățenilor cu bune intenții sau a presei, care, la rîndu-i, încerca astfel să le verifice. De multe ori, controlul zvonurilor nu a fost posibil într-un timp scurt, telefoanele secțiilor de votare cu pricina fiind ocupate. Unele dintre aceste zvonuri aveau baze reale, spre exemplu în una dintre secții s-a găsit un buletin de vot neștampilat de către secția de votare. La o verificare atentă a celorlalte buletine de vot s-a constatat că ele erau în regulă, contrar semnalării că la secția respectivă s-ar găsi sute de buletine care nu sînt valide. Zvonul cel mai bizar afirma că într-una din secții au fost găsite buletine de vot din scrutinul anterior. Verificările au infirmat știrea, care a creat însă, inutil, o vîlvă considerabilă.

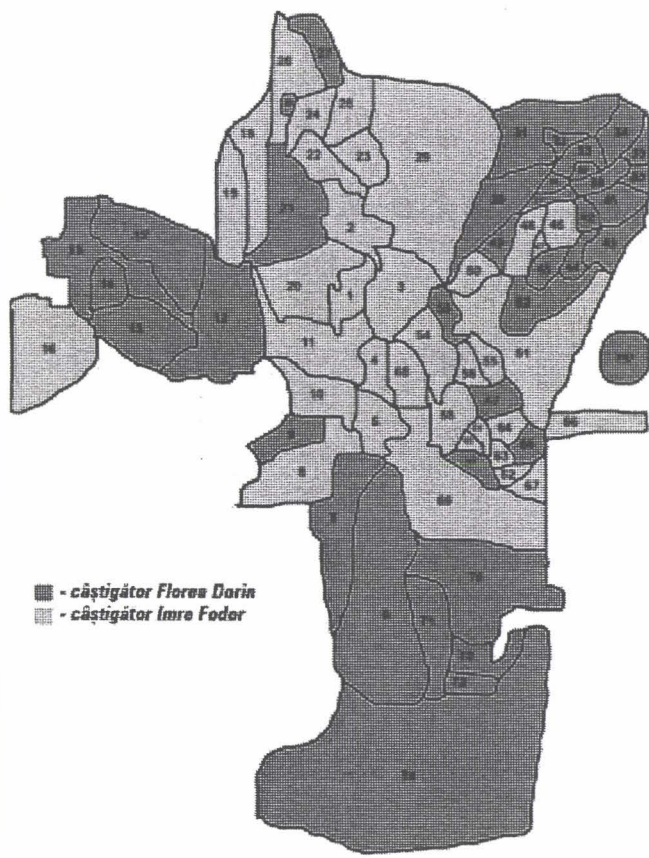
Totodată, s-au constatat și încălcări mai grave — față de cele din primul tur — ale legii electorale. În contradicție cu prevederile legale, campania electorală a candidatului Dorin Florea la funcția de primar al municipiului Tîrgu-Mureș a continuat chiar și în preziua și ziua alegerilor: au fost „invadate” cutiile poștale cu fluturașe electorale; Radio Tîrgu-Mureș, la 18 iunie orele 7.30 a transmis indicațiile unui partid (PLDMR) către alegători de a nu-l vota pe candidatul Fodor Imre. Problema afișelor electorale din apropierea secțiilor de votare a revenit în atenția observatorilor (ele au existat în unele puncte și în primul tur, dar președinții nu au avut posibilitatea de a le îndepărta), din cauză că aceste afișe erau „mobile”, puse pe mașini care parcau în zona secțiilor. Unde au fost observate, mașinile au fost trimise să parcheze mai la distanță.

În concluzie, se poate afirma că alegerile locale din județul Mureș, cel puțin în secțiile unde au existat observatori independenți, au decurs corect, fără evenimente de natură să modifice opțiunea liber exprimată a cetățenilor. Totodată, s-a dovedit că observatorii sînt garantul alegerilor corecte: prin intervențiile lor — și cu sprijinul Biroului Electoral Județean — au fost eliminate neregulile care au trecut neobservate de membrii comisiilor electorale din secțiile de votare.

Biroul pentru Drepturile Omului al LPE

Tîrgu-Mureș – alegerile locale din iunie 2000

Rezultatele pe secții de votare în turul 2 din 18 iunie, pentru funcția de primar

Tîrgu Mureș — oraș aproape european

Orașul primului edict de toleranță religioasă, Tîrgu-Mureșul a devenit cunoscut după martie 1990 drept scena unui conflict interetnic. Societatea civilă mureșeană a văzut în această situație o provocare și o datorie. Datoria de a pune în valoare multiculturalismul, de a-l transforma în principalul mijloc al progresului și provocarea de reda locuitorilor cetății demnitatea.

După zece ani, recunoașterea activității organizațiilor neguvernamentale, a forțelor politice democratice, dar în primul rînd a cetățenilor obișnuți, a venit din partea Uniunii Europene prin acordarea Drapelului Consiliului Europei. Din cadrul societății civile, Liga PRO EUROPA s-a desprins ca forța principală care a inițiat, susținut și provocat demersul intercultural și proeuropean. Numită patroana drapelului european la Tîrgu-Mureș, doamnei Smaranda ENACHE, copreședintă a LPE i s-a recunoscut, din nou, calitatea de garant al respectării valorilor europene, a drepturilor omului, de promoare a multiculturalismului și toleranței.

Acordarea acestei distincții ne crează nouă, locuitorilor urbei, o obligație de onoare. Aceea de a deveni buni europeni și de a demonstra încă odată că drapelul care ar trebui să fluture — tot timpul — în

centrul orașului este o realitate și nu o întâmplare. Sau poate că responsabilii care au decis coborîrea drapelului Uniunii Europene au considerat fie că mai avem nevoie de timp pentru a fi demni de el, fie că simbolistica acestuia este reflectată de atitudini și gesturi cotidiene. Am prefera ca indiferent de motiv, acesta să rămînă în stîndard. Ar fi o motivație în plus să ne amintim zi de zi că Tîrgu-Mureșul este totuși un oraș european.

(L. A.)

„Tîrgu Mureșul constituie aproape un model european — cel pe care dorim să-l clădim — prin structura sa multiethnică și multiculturală, prin înțelegerea conceptelor de toleranță și solidaritate.”

(Din mesajul adresat tîrgumureșenilor de Akcali Cevdet, parlamentar al Uniunii Europene.)

Akcali CEVDET, FODOR Imre și ERUNDA György între doi absolvenți ai Colegiului Democratice, Maria PALECU și KÁDÁR Magor, reprezentanți ai patroanei drapelului european

Decernarea distincțiilor de „Cetățean de Onoare și „Pro Urbe”

În Sala de Oglinzi a Palatului Culturii din Tîrgu-Mureș a avut loc la 21 iunie 2000 festivitatea de decernare a distincțiilor de „Cetățean de Onoare” și „Pro Urbe”.

Titlul de „Cetățean de Onoare” a fost acordat în acest an profesorului universitar doctor docent PÁPAI Zoltán, unul dintre întemeietorii școlii de chirurgie din Tîrgu-Mureș și profesorului universitar doctor Radu DEAC care a realizat primele transplanturi de cord în Tîrgu-Mureș.

Distincția „Pro Urbe” a fost decernată doamnei Catherine WATSON

(Marea Britanie) pentru bogata activitate de susținere morală și materială a unor fundații și persoane fizice din Tîrgu-Mureș, domnului Rudi WILDENMANN (Germania), coordonator program al Fundației Heinrich Böll pentru sprijinirea dezvoltării societății civile tîrgumureșene (și prin concretizarea Centrului Intercultural al LPE), fotbalistului BÖLÖNI László pentru performanțele sportive obținute, doctorului MÉCS László (Ungaria) pentru inițierea și susținerea relațiilor dintre Tîrgu-Mureș și Szeged, domnului Julian LEGGET (Marea Britanie) pentru

activitățile umanitare, domnului SZÉPHALMI Miklós (Ungaria) pentru intermedierea schimburilor culturale și economice dintre Tîrgu-Mureș și Zalaegerszeg, domnului KERÉNYI György (Ungaria) pentru colaborările inițiate între diferite instituții de învățămînt și ONG-uri din Kecskemét și Tîrgu-Mureș, domnului Ellinor HAASE (Germania) pentru sprijinirea și dezvoltarea relațiilor dintre Tîrgu-Mureș și Bochum, doamnei Susanne SCHMIDT (Austria) pentru ajutoarele donate bolnavilor de SIDA internați la spitalul Municipal Tîrgu-Mureș.

(K. Gy.)

Forumul Mondial asupra Democrației

• declarații •

Declarația primului Forum Mondial asupra Democrației către întâlnirea miniștrilor de externe din Varșovia

27 iunie 2000
Varșovia, Polonia

Noi, participanții la primul Forum Mondial asupra Democrației, elogiem expansiunea fără precedent a democrației în ultimul sfert de secol, dar totodată sîntem conștienți de multiplele provocări cu care se confruntă democrațiile lumii.

Aceste provocări sugerează urgenta necesitate de a forma o alianță coerentă a societăților democratice și deschise, înrădăcinate în libertate. O astfel de alianță ar putea uni democrațiile, independent de diferențele culturale, economice sau istorice.

Această alianță ar putea stabili standarde minime stricte pentru membrii săi, bazate pe criteriul alegerilor libere și drepte, pe libertatea de expresie și libertatea de întrunire. Ea ar putea avea un dublu scop: de a sprijini dezvoltarea condițiilor pentru libertate și democrație în cadrul fiecărei țări și de a promova ideea societății deschise, bazate pe statul de drept. O astfel de alianță ar putea totodată să acționeze și pentru a asigura dezvoltarea efectivă a eforturilor concentrate în vederea unor schimbări democratice.

Forumul Mondial asupra Democrației consideră: Comunitatea democrațiilor ar putea asigura ca membrii săi să se abțină — conform normelor internaționale care garantează respectarea drepturilor omului, inclusiv convențiile de la Geneva și alte norme de principiu — de la folosirea forței împotriva civililor.

Prin urmare, lansăm invitația de a stabili mecanismele efective în vederea promovării democrației și libertății în cadrul instituțiilor internaționale. Ca un pas concret în acest proces, facem apel ca la întâlnirea miniștrilor de externe să aprobe și să stabilească o ședință de lucru a statelor democratice, organizată în cadrul Națiunilor Unite.

Forumul Mondial asupra Democrației salută spiritul de dialog dintre guvernele democratice și experții din afara guvernelor, manifestat la Varșovia. În vederea adîncirii experiențelor noastre, lansăm invitația către guvernele democratice de a stabili un grup de lucru permanent care se va întâlni regulat cu grupul de lucru din partea Forumului

Mondial asupra Democrației și a altor structuri internaționale ale societății civile.

Avîntul generat de procesul de la Varșovia trebuie susținut în așa fel încît să putem privi către o lume deschisă, mai prosperă și mai pașnică.

Să acționăm împreună pentru o lume în care toate țările să fie democratice.

Declarație asupra Ceceniei către întâlnirea miniștrilor de externe ai comunităților democratice

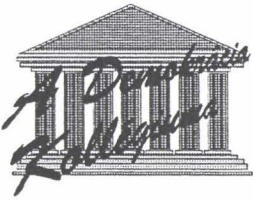
Forumul Mondial asupra Democrației atrage atenția comunității internaționale asupra necesității urgente de a pune capăt tuturor formelor de discriminare etnică sau națională, opririi minorităților etnice și naționale, cît și a tuturor practicilor de tipul colonialismului intern sau extern, acestea reprezentînd grave încălcări ale dreptului internațional și ale principiilor democratice.

Forumul Mondial asupra Democrației condamnă războiul Federației Ruse împotriva poporului cecen, în care sute și mii de civili au fost uciși, violați, răniți și evacuați din locuințele lor. Forumul Mondial asupra Democrației îndeamnă miniștrii de externe ai comunității democratice să solicite ca Federația Rusă să anunțe de îndată armistițiul pe teritoriul Republicii Cecene și să se angajeze în tratative de bună credință cu liderii republicii. În cazul continuării războiului împotriva Ceceniei, Federația Rusă nu ar trebui să-și ocupe locul în comunitatea democratică.

Miniștrii de externe ar trebui să asigure acțiuni imediate ale organizațiilor umanitare internaționale pentru a salva populația înfometată și vătămată de pe teritoriul Ceceniei și să garanteze staționarea observatorilor internaționali în eventualitatea armistițiului.

*Forumul Mondial asupra Democrației
Varșovia, 26 iunie 2000*

Ambele declarații ale Forumului Mondial asupra Democrației au fost votate de majoritatea participanților. Declarația generală poartă semnătura a 142, iar cea asupra Ceceniei a 131 de persoane.

Rabok legyünk vagy szabadok... ?

(évfolyamzáró esszé a Demokrácia Kollégiuma számára, részlet)

„...kik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök”

Máté ev. 26.52

Egy hímnemű ember története

A baba megszületik és felsír. Így kezdődik el tulajdonképpen egy emberi élet, a baba megismerkedik szüleivel és a körülötte levő új világgal. A babából miután megtanul beszélni idővel óvodás, majd iskolás kisfiú lesz, amiközben már az írás művészete is hétköznapi lesz számára. A gyermek szép lassan kamaszkorúvá válik és komolyabb, tartósabb barátságokra tesz szert. Valahol a kamasz- és felnőttkor határán búcsúzik iskolájától, az őt az életre felkészítő intézménytől. Ez alatt az idő alatt (a születésétől a középiskola befejezéséig) a gyermek megismerkedik az élet minden oldalával, árnyalatával, meghallgatja szülei és az általa kedvelt oktató(k) tanácsait, kialakítja saját látókörét, vágyait, elképzeléseit a jövőt illetően. A gyermekből tehát elméletileg felnőtt lesz, ha gyakorlatilag nem is, és képes lesz önmaga dönteni sorsáról, akarataról, egyszerűen önállósul, de ..., és mi a ...

...valóság

Ha a felnőtt fiú tovább folytatja tanulmányait a felsőfokú oktatási intézményekben, akkor a tanulmányainak befejezése után (ha addigra nem éri el a 35 éves kort), ha pedig nem folytatja tovább tanulmányait akkor pedig a huszadik életévénél (lehet, hogy hamarabb, lehet, hogy később), ő is részese a történet(ek)nek...

Sorakozó!

Évente sok ezer katonaköteles fiatal vonul be a román hadseregbe, a februári, illetve júniusi sorozás után október közepén telnek meg a vasútállomások búcsúzkodó édesanyjakkal és barátnőkkel, a személyvonatok fabőröndöt vonszoló, kurjongató ifjakkal. Románia NATO-ba való törekvése alig változtatott a hadseregben uralkodó belső, közvetlenül a sorállományt érintő viszonyokon. Nemzetiségtől függetlenül az újoncok java része nem tudja, mi vár rá...

Már a megyeközpontokban lebonyolított sorozás rengetegét árukkodik a hadseregben uralkodó állapotokról. Az orvosi vizsgálatból, pszichológiai tesztből és „értékes útmutatásokról” álló, rendszerint reggeltől késő délutánig elhúzódó eseményen a fiatalok szellemi-fizikai erőnlétét igyekeznek felmérni a szakemberek. Ilyenkor azonban számos tényező járul hozzá, hogy a felmérésekbe a későbbiek folyamán végzetesnek bizonyuló hibák kerüljenek. A pszichológiai teszt kérdései között olyanok is szerepelnek, mint „félzs-e a sötétben”, vagy „érezte-e már készletét arra, hogy embert öl?” (arra azonban pár hónap múlva már senki sem figyel, hogy a közlegény tényleg fél a sötétben: habozás nélkül éjszakai őrésbe állítják). Az úrlapokról túl gyorsan sorolja a kérdéseket a „szakkisasszony”; sokaknak nem marad idejük elgondolkodni a számukra szokatlan felvetéseken. Ilyen jellegű tesztnél mindent fel lehet mérni, csupán a fiatalok szellemi képességeit, értelmi állapotát nem.

Ébresztő!

M. alhadnagy az éjszaka közepén tántorog be a csendőrkaszárnyába, és rögtön utasítja a folyosón szolgálatot teljesítő őrt: egyenként költse fel és küldje be irodájába szakasza közlegényeit. Az őrt teljesíti a parancsot, pizsamás, mezítláb, az álmatlanságtól és ijedtségtől karikás szemű, egy hete még civil legényeket kísér a századiroda elé. Az újoncok sorra adják egymásnak a kilincset, dideregve és vacogva a moldvai február hidegében. Mindegyik tisztnek megvannak a maga elvárásai, és ezeket közli is a bakával. Kiképzés alatt a dombon, uzsonnaszünet idején, munkaidő után derül ki: ez autóját javíthatná, a másiknak a lakását kell kifesteni, a harmadik tévéasztalt igényel. A román hadseregben a valamit valamiért törvénye uralkodik. Csupán az a közlegény nem korrumpálódik, aki nem akar hazamenni. Ilyen pedig szinte nem is létezik. A sorkatona már az elején megtanulja, hogyan ajánlatos eljárnia — tudniillik ez is hozzátartozik a kiképzéshez.

Igazodj!

Az újoncok kiképzése rögtön megkezdődik, mihelyt véget érnek a fegyver- és egyenruhaosztás körüli formalitások. Örökölve a kommunista rezsimtől az elavult technikát, a román hadsereg ma is használ korszerűtlen, az 50-es, 60-as évekből származó fegyverzetet. Az évtizedeket kiszolgált Kalasnyikovok zömével száz méterről sem lehet eltalálni a céltáblát, amiért legtöbb esetben a közlegényt hibáztatják. A nemzetiségi alapon történő diszkriminációt egyre kevesebb egységben meri nyíltan eltűmni a román tisztikar. Eme kényes kérdést azzal simítják el, hogy a hadseregben nincsenek cigányok vagy magyarok, mindenki román katona.

Feküdj!

A tévhitell ellentétben sok esetben nem az egyéves (fél éves) szolgálat négy hónapos kiképzési időszaka a legnehezebb. Egy közlegényt háromszor-négyszer is áthelyeznek másik egységbe, ahol az újoncok válogatás nélkül ki vannak téve veterán társaik sajnálatosainak. A véceben való horgászat, az ágyak alatti bőröndös vonatozás, az „öreg katona” (nyolc hónapot már letöltött sorállományú) bakancsának kivikszolása mindennapi eseménye a többzetes lélekszámú kaszárnyáknak, de sajnos előfordulnak szélsőséges esetek is.

„Ebben az egységben pokol az élet, a veteránok naponta vernek bennünket, s a tiszték mindig elsimitják az ügyet. Nem érdekel hogyan, de hozzatok ki innen, különben öngyilkos leszek, ha kell, adjatok el otthon mindent.” B.L. Bukarestből írott levele Brassóban élő szüleihez csupán egyike annak a száz meg száz könyörgő és kétségbeesett kiáltásnak, amely a szülőkkel együtt a közlésséget is tájékoztatja a katonaelet sajátos jellegzetességeiről. Bukarest hatalmas kaszárnyáinak falai között számtalanszor előfordult már, hogy a reggel áthelyezett újoncok

délben már megkapták verésadagjukat, csupán amihez tartás végett. Nemegyszer homoszexuális kapcsolat létesítésére, szexuális perverzióra kényszerítettek újoncokat. A veteránbandákat nem retenti vissza a bátrabbak esetleges ellenállása, terrorjuknak csupán a leszerelésük vet véget. De helyükbe mások lépnek. Akik addig kaptak, azok ezután adnak. Ördögi kör ez.

Oszoj!

A Román Nemzetvédelmi Minisztérium, valamint a Belügyminisztérium csupán 1997-től alkalmaz bizonyos kedvezményeket, könnyítéseket a sorállományt tekintve. Csak mostantól jogosult a sorkatona tizenkét napos szabadságra; ha lakhelye közel van egységéhez, akkor kéthetenkénti, ha távolabb, akkor havonkénti eltávazásra. A tárca azonban csak kétszer (sorozáskor, illetve tartalékba vonuláskor) fedezi az utazási költségeket. A hadsereg uniformizálni igyekvő törekvése, éppen amiatt, mert nem törődik kellőképpen az egyén érdekeivel, sok esetben türelmetlen, parancsmegtagadó, labilis idegzetű „nehéz eseteket” gyárt a katonából. Egy közlegény, aki néha három hónapig teljesít őrszolgálatot anélkül, hogy látná otthonát, s rendszeresen kiszolgáltatni kényszerül veterán őrvezetőjét, gátlástalan altisztjét, követelőző parancsnokát, ráadásul otthonról is aggasztó híreket kap (csapodár barátnőről, családi problémáról, egykori munkahelye megszűntéről stb.), nem véletlenül válik agresszívvá, hajlik az erőszakra, követ el öngyilkosságot, vagy lövi le katonatársát.

Az egyenruhás szolgálat felnőtt férfit farag az ifjúból — tartja a közhiedelem. Önállóságra, fegyelmre, rendre szoktatja és neveli. A leszerelő bakák döntő többsége azonban egyáltalán nem szívesen emlékszik arra az egy évre, mintha egyenesen a pokolból szabadult volna. C.F. román nemzetiségű egyetemista, a kitűnő eredményeivel nem jelent meg az államvizsgán (inkább vár még egy évet, kettőt), csakhogy ne kelljen katonaruhát viseljen a közeljövőben.

Csoda-e, hogy ma már mindenki úgy próbálja meg kicselezni a hadkötelezettséget, ahogyan tudja?

...remény

Bizalom, hit abban, hogy amit óhajtunk, megvalósul... írja a Magyar Értelmező Kéziszótár. A felnőtt fiú is így értelmezi, akinek óhaja az, hogy az ő szabadakarata érvényesüljön, dolgozzon, esetleg családát alapítson, életét tovább adja, mindezeket úgy, hogy ezért senki se károsuljon. Szóval az országnak, az államnak garantálnia kell, hogy az embernek legyen meg a szabadakarata, és hogyha a fiatal fiú lelkiismereti okból kifolyólag visszautasítja a fegyverhordozást, vagyis a katonáskodást, akkor annak nézeteit teljesítenie kell. Véleményem szerint ez az egyik feltevéle ahhoz, hogy az ember otthon érezze magát a hazában.

Szabó Attila

Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA

anunță:

Lansarea programului

ACADEMIA INTERCULTURALĂ TRANSYLVANIA

ediția a III-a; 2000/2001

Academia Interculturală este o „universitate itinerantă” de studii interdisciplinare ale cărei „cursuri” se vor desfășura pe parcursul mai multor sesiuni de câte o săptămână într-o atmosferă neconvențională de tabără, în zone etnoculturale specifice din Transilvania în compania unor mentori de prestigiu. (La primele ediții au conferențiat: Alexandru Cistelean, Dan Culcer, Paul Philippi, Mihaly Spielmann, Pompiliu Teodor, Andor Horváth, Tom Gallegher, Renate Weber, Gabriel Andreescu, Gábor Kolumbán, Gusztáv Molnár, Paul Niedermaier, Herman Fabini, Demény Lajos, Horváth István, Ákos Egyed, Ioan Mitrofan, Ovidiu Pecican Wolfgang Wittstock și mulți alții).

Pot candida studenți și absolvenți de facultate (care nu au împlinit încă 30 de ani) cu preocupări în domeniul interculturalității și implicare în activitatea civică, politică, religioasă sau culturală.

Pentru informații suplimentare despre **dosarul candidatului** sau a programului Academiei Interculturale, vă rugăm să contactați:

Liga PRO EUROPA

4300 Tîrgu - Mureș, Piața Trandafirilor Nr. 5 CP 1-154

Tel./Fax: 065 - 214076 sau 065 - 217584

E-mail: laura@proeuro.netsoft.ro

(Coordonator program: Laura Ardelean)

Dosarul candidatului va trebui să cuprindă: cererea de înscriere, scrisoare de intenție, curriculum vitae, un eseu de 3 - 5 pagini dactilografiate (1800 - 2000 semne/pag.) pe tema:

„Am trăit în secolul XX” și două scrisori de recomandare din partea unor persoane publice.

Selecția va fi realizată de un juriu de specialiști pe baza dosarelor.

Taxă de participare pentru candidații admiși: 10.000 lei.

Toate cheltuielile prilejuite de organizarea și desfășurarea programului vor fi suportate de către organizatori.

Data limită de depunere a dosarelor: 5 septembrie 2000.

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuro.netsoft.ro

CONTENTS:

P. 1, 6: *World Forum on Democracy* — The first World Forum on Democracy took place in Warsaw, Poland, between 25-27 June 2000, convened parallel with a gathering in Warsaw of more than 100 foreign ministers from democratic and democratizing states. It is presented a short description of the event and the two declarations adopted by the WFD.

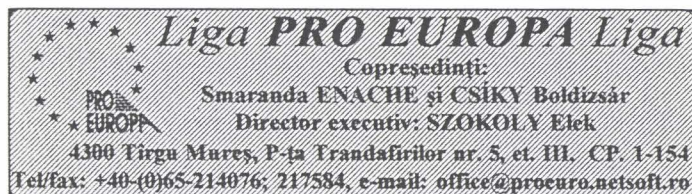
P. 2: *In Memoriam Rudi Wildenmann*, program-coordinator of the Heinrich Böll Foundation; A Romanian/Hungarian *synopsis* of the PEL's main events in June 2000.

P. 3: *Fight for the Mayor's Chair. Local Election, 2000* — an editorial on the local elections in Romania.

P. 4: *Monitoring the Local Elections, June 2000* — the PEL, by 80 volunteer free observers realised a monitoring of the local elections in Mureș county. The article presents the results of the monitoring action.

P. 6: *Tîrgu-Mureș — a City Almost European* — a short presentation of the event organized in the framework of the *Days of Tîrgu-Mureș*, according the European flag to the city; *Awarding the distinctions 'Freeman of the Town' and 'Pro Urbe'*, for several personalities who has an important role in the development of the city, with the occasion of the same Days of Tîrgu-Mureș.

P. 8: *Announcement for the Transsylvania Intercultural Academy*, third edition.

Responsabil de număr: HALLER István

Multiplicat la **Liga PRO EUROPA**

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundatiei Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)